UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris

C.Z.U: 341.645.5:340.13(4-672 UE)(043.2)

POALELUNGI MIHAI

INCIDENȚA RAȚIONAMENTULUI JURISDICȚIONAL AL CURȚII DE JUSTIȚIE A UE ASUPRA PROCESULUI DE CREAȚIE NORMATIVĂ ÎN STATELE MEMBRE ȘI DIN PROXIMĂ VECINĂTATE

552.08. DREPT INTERNAȚIONAL ȘI EUROPEAN PUBLIC

Rezumatul tezei de doctor în drept

CHIȘINĂU, 2025

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale Științe Juridice și Științe Economice, Universitatea de Stat din Moldova

Componența Comisiei de doctorat:

Președinte: CAZACU Doina, doctor în drept, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova

Conducător științific: BALAN Oleg, doctor habilitat în drept, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova

Referent 1: BURIAN Alexandru, doctor habilitat în drept, profesor universitar, Universitatea de Studii Europene din Moldova

Referent 2: DORUL Olga, doctor în drept, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova

Referent 3: CAUIA Alexandru, doctor în drept, profesor universitar, Universitatea Liberă Internațională din Moldova

Susținerea va avea loc la 20 iunie 2025, ora 15:00 în ședința Comisiei de doctorat din cadrul Școlii Doctorale Științe Juridice și Științe Economice, Universitatea de Stat din Moldova, bl. II., sala 119, Str. M. Kogălniceanu 67, Republica Moldova.

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la biblioteca Universității de Stat din Moldova și pe pagina web a ANACEC.

Rezumatul a fost expediat la 8 mai 2025. Rezumatul a fost expediat la Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare, Camera Națională a Cărții, Biblioteca Națională, Biblioteca Universității, Ministerul Educației și Cercetării, Guvernul Republicii Moldova, Curtea Supremă de Justiție, Curtea Constituțională, Ministerul Justiției, Biroul pentru Integrare Europeană, Curtea de Justiție a Uniunii Europene.

Președinte al Comisiei de doctorat,

CAZACU Doina, doctor în drept, conferențiar universitar

Conducător științific,

BALAN Oleg, doctor habilitat în drept, profesor universitar

Autor,

POALELUNGI Mihai

(© Poalelungi Mihai, 2025)

CUPRINS:

1. **REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII 4**
2. **CONȚINUTUL TEZEI 8**
3. **CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI 22**
4. **BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ 25**
5. **LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI 27**
6. **ADNOTARE 29**

1. REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei abordate. De la înființarea Uniunii Europene (UE), aceasta a câștigat din ce în ce mai multă influență geopolitică prin dezvoltarea sa economică cât și extinderea sa teritorială, extinderea ei fiind, însă, datorată atât euforiei unei Europe unificate, cât și dorinței statelor din est de a face parte din succesul economic european.

Tratatele Uniunii Europene, dreptul primar și jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) au format o Uniune tot mai strânsă. Cu toate acestea, Uniunea încă nu a atins apogeul evoluției instituționale de a deveni ”Statele Unite ale Europei”, precum a intenționat să implementeze Tratatul de la Roma din 29 octombrie 2004, prin adoptarea unei Constituții Europene (Franța și Țările de Jos au respins ratificarea Tratatului dat prin decizia referendumurilor naționale la 29 mai 2005 și, respectiv, 1 iunie 2005).

Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene (TFUE) și Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) stau totuși la baza Uniunii Europene. Ele definesc atât domeniile în care UE are dreptul să acționeze, cât și competențele organelor acesteia. Astfel, UE poate acționa doar dacă statele membre au autorizat-o să facă acest lucru prin intermediul tratatelor numite. Aceasta este definit prin *principiul atribuirii de competențe*, precizându-se că Uniunea Europeană are doar competențe atribuite de Tratatele UE. În consecință, prin natura tratatelor europene se înțelege că statele membre nu au renunțat la suveranitatea lor în totalitate. Cu toate acestea, ele au transferat anumite suveranități.

Uniunii i s-a transferat astfel competența legislativă în domeniile *politice* stabilite de Tratate (vezi art. 2, 3, 4 și 6 din TFUE).

Transferul parțial de suveranitate conține deja un conflict imanent de competențe. Acest lucru poate fi explicat – dar și este agravat – prin faptul că, în conformitate cu TUE și TFUE, UE și-a stabilit obiective care pot fi atinse alternativ, prin intermediul unor domenii de drept cum ar fi civil sau administrativ. Astfel, normele de competență nu cuprind domenii de drept, ci domenii de *politică* (de exemplu, ar fi posibil să se îmbunătățească protecția consumatorilor împotriva produselor periculoase atât prin intermediul unui regulament administrativ de acordare a licențelor, cât și prin intermediul unei răspunderi civile preventive aspre a producătorului. Din perspectiva Constituției germane în special, precum și a altor state membre, măsurile de primul tip nu ar fi acoperite de competența federală de drept civil. Trebuie reiterat că, de fapt, Constituția germană prevede distribuirea competențelor între Federație și landurile ei în mare parte în funcție de domeniile de drept).

La rândul său, Curtea de Justiție a Uniunii Europene este responsabilă de protejarea dreptului Uniunii Europene (vezi art. 19 din TUE și art. 251 și urm. din TFUE). Aceasta se pronunță asupra acțiunilor statelor membre, instituțiilor și ale persoanelor fizice sau juridice.

Astfel, Tratatele UE au instituit un drept al Uniunii Europene care face parte din dreptul național al fiecărui stat membru.

Deci ordinea juridică a Uniunii Europene este accentuată în independența sa, dar în același timp nu este concepută ca o ordine juridică separată de cea a statelor membre, ci ca o ordine juridică globală în sensul unei comunități juridice care este încorporată în și completată de ordinele juridice ale statelor membre.

Această constatare evidențiază potențialul conflictelor care rezultă din exercitarea competențelor pe ambele părți: atât de instituțiile UE, cât și de statele membre. CJUE, în calitate de gardian al tratatelor cu privire la interpretarea și aplicarea lor, este poziționată în epicentrul conflictului de competențe, aceasta reprezentând o necesitate continuă de clarificare.

Prezenta lucrare constă din cercetarea jurisprudenței CJUE și dezbaterea unor hotărâri de importanță vastă, prezentând impactul lor asupra statelor europene. În contextul dat sunt discutate atât competențele CJUE din punct de vedere al literaturii de specialitate, precum și, al altor instanțe naționale, îndeosebi depășirea lor. Astfel, au fost cercetate îndeaproape și actele *ultra vires* ale Curții.

Complexitatea studiului constă îndeosebi în cercetarea jurisprudenței ample a CJUE, identificarea hotărârilor critice (din punctul de vedere al literaturii de specialitate) și dezbaterea raționamentului jurisdicțional. Astfel se aduc mai multe exemple din diferite state, atât membre ale UE cât și din proxima vecinătate.

Scopul și obiectivele cercetării. Scopul cercetării este de a analiza complex jurisprudența CJUE și de a determina impactul ei asupra statelor membre din UE și din proxima ei vecinătate. Astfel scopul rezidă nu doar în analiza amănunțită a un șir de hotărâri pronunțate de CJUE, ci și ansamblului raționamentelor care stau la baza acestor hotărâri. Pentru a atinge scopul dat este necesară o analiză pornind de la originea Uniunii Europene și perceperea ideii în sine a fondatorilor acestei entități extraordinare nu doar din punct de vedere juridic, dar atât politic cât și social.

Pentru a atinge obiectivul lucrării sunt evidențiate următoarele **obiective ale cercetării**:

1. analiza raționamentului jurisdicțional în contextul reflecțiilor doctrinare;
2. analiza dreptului primar și a dreptului secundar, precum și a raportului acestora față de sistemele de drept naționale;

3. analiza competențelor Uniunii Europene, a relației curților constituționale și a statutului în raport cu dreptul european și Curtea de Justiție a Uniunii Europene;

4. analiza principiilor codificate în Tratatele fundamentale ale Uniunii Europene și incidența acestora în jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene;

5. analiza actelor *ultra vires* și conflictele imanente lor între CJUE și instanțele naționale;

6. analiza relației CJUE față de activitatea Curții de Justiție a Asociației Europene a Liberului Schimb;

7. analiza impactului jurisprudenței CJUE asupra procesului de creație normativă în statele membre ale UE înainte și după aderare la UE;

8. analiza influenței jurisprudenței CJUE asupra procesului de creație normativă în Republica Moldova.

Ipoteza de cercetare. Cercetarea în lucrarea prezentă pornește de la ipoteza că identificarea raționamentului jurisdicțional al CJUE va permite înțelegerea naturii și efectelor actelor jurisdicționale adoptate de organele sistemului judiciar al Uniunii Europene. Prin aceasta se va contribui la sporirea gradului de pregătire a mediului academic și a autorilor actului de justiție din statele membre ale UE și din statele din proxima ei vecinătate în vederea transpunerii armonioase a aquis-ului Uniunii Europene în ordinea juridică a acestora, inclusiv în cea a Republicii Moldova.

Influența determinantă a Curții din Luxembourg, care, de altfel, nu poate fi măsurată doar la scară regională, prezintă în principiu un factor pozitiv, deoarece scopul primordial al Tratatelor fundamentale ale Uniunii Europene este de a asigura pacea în Europa pe un termen nedeterminat. În cazul în care Curtea aplică și interpretează Tratatele fundamentale, nu persistă niciun risc evident care ar influența negativ viața cotidiană a cetățenilor europeni și a celor din proxima vecinătate. Problema însă ar putea apărea atunci când CJUE își asumă competențe pe care Tratatele fundamentale nu le pot oferi. În asemenea circumstanțe, rămâne valabilă problema statelor membre ale UE de a se apăra cu invocarea unui act *ultra vires*. Mai simplă este soluția pentru statele din proxima vecinătate. Acestea s-ar putea rezuma la renunțarea preluării jurisprudenței respective. Cu toate acestea, dacă ar fi preluată doar o parte din jurisprudența Curții, incidența raționamentului va fi de asemenea regăsită doar parțial în sistemul de drept național. Doar o jumătate din principiile europene ale Tratatelor fundamentale nu ar putea contribui la bunăstarea societății edificate de fondatorii UE. Astfel, deoarece UE a rămas într-un proces de formare nefinalizat, raționamentul jurisprudenței CJUE trebuie fie acceptat fie respins în totalitate.

Noutatea științifică a rezultatelor obținute. Jurisprudența CJUE influențează procesul de creație normativă din statele din proxima vecinătate cu UE, chiar dacă UE și statele respective au doar o simplă relație diplomatică ordinară. Raționamentul jurisdicțional poate fi găsit în statele vizate. Acest lucru este în mod evident valabil și pentru Republica Moldova. Deși cu unele dificultăți, incidența raționamentului jurisdicțional al CJUE asupra procesului de creație normativă este totuși un element pozitiv, necesar și o realitate juridică actuală. Prin prezentul demers științific, am identificat și analizat raționamentul jurisdicțional care stă la baza hotărârilor CJUE. Astfel, *problema științifică importantă soluționată* constă în identificarea raționamentului jurisdicțional și evidențierea domeniilor critice în armonizarea legislației naționale cu cea a UE.

Sinteza metodologiei de cercetare și justificarea metodelor de cercetare alese. Sinteza metodologiei de cercetare constă în cercetarea teoriilor prezente în literatura de specialitate și elaborarea unei teze prin aplicarea metodelor și principiilor de interpretare în știința de drept. Astfel am arăta în prezentul studiu că atât analiza jurisprudenței CJUE, cât și impactul ei asupra statelor membre ale UE și a celor din proxima vecinătate este de o importanță crucială pentru juriștii specializați în dreptul internațional public, dreptul internațional civil, dreptul Uniunii Europene, precum și pentru reprezentanții altor profesii, cum ar fi sociologi, filosofi, politicieni, medici etc. În această ordine de idei, am recurs la metodele fundamentale juridice pentru procedeele teoretice și practice de analiză a jurisprudenței și a actelor legislative vizate.

Adițional, am cercetat evenimentele decisive și cele corelate. Astfel au fost aplicate a) *metoda gramaticală*, b) *metoda sistematică*, c) *metoda istorică*, d) *metoda teleologică* și e) *metoda logică*. Trebuie de menționat că metodele de interpretare au fost aplicate nu individual, ci în cumul printr-o corelație reciprocă.

Aprobarea rezultatelor cercetării. Rezultatele cercetării, concluziile și recomandările definitivate pe parcursul efectuării studiului, au fost expuse într-un volum considerabil în textele articolelor științifice în reviste de specialitate, precum și discutate și evaluate în cadrul conferințelor de profil național și internațional. În particular, rezultatele cercetării au fost publicate în cadrul Revistei Institutului Național al Justiției și Revistei Studii Juridice Universitare.

2. CONȚINUTUL TEZEI

Capitolul 1 cu genericul „*Abordări doctrinare și normative în materia incidenței raționamentului jurisdicțional al Curții de Justiție a UE asupra procesului de creație normativă în statele membre și din proxima vecinătate*” include două subcapitole de conținut și relevă analiza cadrului doctrinar în domeniul lucrării de doctorat. În acest context, am analizat atât raționamentul jurisdicțional în contextul reflecțiilor doctrinare, cât și contextul normativ în domeniul incidenței actelor UE asupra ordinii juridice naționale a statelor membre și a Republicii Moldova.

Am propus o percepere a raționamentului jurisdicțional, care ne-a ajutat să obținem o analiză mai clară a jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene. Întâi de toate însă am prezentat definițiile diferitor autori, care au demonstrat complexitatea factorilor ce stau la baza raționamentului luminat.

Astfel s-a arătat că diferiți autori abordează raționamentul jurisdicțional printr-o prismă diferită de idei. Unii recurg la formule matematice pentru prezentarea pragmatismului dorit în jurisprudență. Alții recurg la idei complexe, combinând viziuni filozofice și cele rezultate din dezbateri politice. Prin urmare, fiecare autor înțelege raționamentul jurisdicțional având la bază anumiți factori ce îl influențează. Factorii dați pot fi atât abstracți cât și concreți, însă toți izvorând din societate, deși multitudinea factorilor prezenți în cercetările acestora pare a dezbina perceperea unui raționament în sine. Am constatat că factorii determinați prin lanțuri lungi și complexe de argumentare nu se exclud, ci se completează. Astfel am prezentat o definiție mai optimistă, deși aducând un aport complexității deja prezente în nucleul perceperii raționamentului jurisdicțional. În esență, am evidențiat că raționamentul jurisdicțional trebuie perceput într-o lumină multidimensională cu un cumul de valori și influențe vaste. Acesta, deci, este modelat atât de valorile societății în cumul, cât și de valorile percepute de magistrații diferitor curți în sine. Cele din urmă pot fi însă înțelese ca transpunerea valorilor societății prin perceperea individuală și subiectivă.

Datorită Uniunii și multitudinii percepțiilor întâlnite în fiecare stat membru, Curtea de Justiție a Uniunii Europene este respectiv nevoită să recurgă la aplicarea raționamentului jurisdicțional în lumina cumulului de factori care îl influențează. În fiecare stat membru din UE persistă o deosebire în percepția și știința juridică față de vecinii săi. Fiind desemnați de fiecare stat membru, magistrații CJUE formează astfel o pluritate de izvoare juridice prin prezența fiecărui magistrat. Hotărârile CJUE au la baza lor un cumul de viziuni redate în deciziile magistraților.

Având la bază o multitudine de viziuni, este evident ca în unele domenii acestea să coincidă, iar în altele să fie opuse sau chiar să aibă, în esență, o altă percepție nu doar datorită limbajului diferit care stă la baza perceperii raționamentului diferit, ci și datorită evoluției diferite într-o altă societate.

Am constatat că, pentru o percepere mai efectivă a raționamentului jurisdicțional, trebuie să luăm în considerare îndeosebi influența socială, politică și filosofică care izvorăște din statele membre ale Uniunii Europene, ca ulterior să poată fi perceput mai clar raționamentul jurisdicțional al magistraților din Luxemburg.

În consecință am analizat contextul normativ în incidența actelor UE în ordinea juridică națională. Ne-am axat pe două ramuri mai tare influențate în acest sens, ele fiind dreptul administrativ și reglementarea piețelor financiare.

Prin însăși natura lor, cuvintele, îndeosebi cele dintr-o lege, trebuie supuse unei interpretări previzibile. Din cauza perceperii subiective, și astfel individuale, a fiecărei persoane, hotărârile judecătorești au nevoie de o precauție față de faptul dat. Din această cauză, sarcina de a adapta *verba legis* la faptele specifice ale cauzei dedusă judecății reprezintă responsabilitatea juriștilor.

Din acest motiv nu este surprinzător faptul că orice instanță din Europa ajunge să fie criticată, pe alocuri, pentru deciziile care riscă de a fi percepute ca stabilind standarde judiciare arbitrare. Am scos în evidență că, CJUE, în special, a devenit frecvent ținta unor critici care depășesc simpla evaluare a hotărârilor și se transformă în critici instituționale care subminează autoritatea și legitimitatea magistraților și, împreună cu cea a lor, autoritatea și legitimitatea Uniunii Europene *per se*.

Tratatele fundamentale reglementează în art. 291 al. 1 din TFUE, că statele membre sunt obligate să întreprindă toți pașii necesari – în baza dreptului național – pentru a implementa actele obligatorii ale UE. Punerea în aplicare a dreptului Uniunii Europene este condiționată de aplicarea dreptului național, iar acesta din urmă, în baza principiului efectivității și echivalenței, este supus unei obligații selective de adaptare.

Astfel, statele membre se concentrează în mod ideal asupra cerințelor dreptului Uniunii Europene în conformitate cu circumstanțele lor dogmatice și socio-culturale naționale, ceea ce determină ca statele membre – chiar cu similarități dogmatice de bază sau experiențe istorice – să dezvolte adesea implementări divergente. În mod evident, implementarea dreptului Uniunii Europene necesită aplicarea și instrumentalizarea dreptului administrativ național. Statele membre au competența, și chiar sarcina, fundamentală de a organiza ele însele totul necesar pentru punerea în aplicare a dreptului european și, în mod corespunzător, a dreptului procedural

indispensabil. Este firesc că, în toți acești pași, statele membre sunt obligate să respecte principiul efectivității și echivalenței. Prin urmare, statele membre nu au posibilitatea de a acționa arbitrar, ci, dimpotrivă, sunt obligate să promoveze și conlucreze la dezvoltarea dreptului Uniunii Europene.

Am constatat că sistemele juridice ale statelor membre reacționează într-un mod mai variat și mai complex la influența dreptului UE decât s-ar fi crezut. În unele cazuri statele membre din timp încep să își adapteze sistemele de drept național conform cerințelor impuse de reglementările UE. În alte cazuri statele membre încearcă să-și impună viziunea asupra interpretării, aplicării și implementării atât a principiilor cât și a reglementărilor din legislația UE. În situațiile date apar în mod obligatoriu spețe cu ajutorul cărora CJUE își ghidează evoluția dreptului național a statelor membre și asigură atât conlucrarea cât și convergența sistemelor de drept, pentru ca Uniunea Europeană să devină mai unificată și mai favorabilă pentru toți cetățenii europeni.

În privința reglementării piețelor financiare am analizat multiplicarea textelor la diferite niveluri de drept care pot părea disproporționate în raport cu beneficiul reglementării, dar induc inevitabil la o pierdere de sistematizare, coerență, claritate lingvistică și certitudine juridică între statele membre.

Este, deci, evident că tendința reglementărilor este de a se baza mai mult pe concretizarea lingvistică excesivă decât de a lăsa loc interpretării și concretizării jurisdicționale. Paradoxal este, însă, că parcurgând aceste opțiuni, oricum este nevoie de o interpretare și concretizare jurisdicțională din cauza divergențelor dintre statele membre.

Ținând cont de cele analizate, am scos în evidență că, Republica Moldova se poate pregăti de aceste obstacole. Cu atât mai mult că ea deja a făcut nu doar un prim pas în armonizarea dreptului național cu cel al UE. La 30 august 2014 a fost semnat Acordul de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice. Prin urmare, statul și-a asumat deja un șir de obligații în implementarea anumitor directive a UE și, astfel, armonizarea legislației naționale cu cea europeană.

Prin analiza contextului normativ și a incidenței acesteia asupra sistemelor de drept naționale am obținut o primă imagine în obstacolele întâlnite de statele membre. Am determinat astfel că și Republica Moldova - după semnarea acordului de asociere - încearcă să paveze calea pentru o eventuală integrare și armonizare a dreptului UE cât mai ușoară.[1]

[1] V. Medak, P. Vehar. Armonizarea legislației ca element cheie pentru succesul procesului de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană. Chișinău, 2022, pag. 109 ș.u.

Datorită cercetărilor făcute a fost posibilă analiza incidenței actelor normative europene în sistemele de drept naționale, iar abordarea ulterioară ne-a ajutat să determinăm raționamentul juridic și jurisdicțional.

Capitolul 2 cu genericul „*Curtea de Justiție a Uniunii Europene și actele ultra vires*" include trei subcapitole de conținut și relevă analiza competențelor și prezenței CJUE în sistemul de drept european.

Curții din Luxembourg îi este atribuită obligația de interpretare și aplicare a Tratatelor fundamentale. Prin hotărârile sale Curtea tinde să armonizeze reglementările naționale din domeniile atribuite UE cu legislația dreptului Uniunii Europene. Astfel, perceperea Uniunii Europene însăși este una esențială.

Hotărârile CJUE pot fi înțelese în totalitate, doar dacă putem percepe în prim plan competența, compoziția și istoria jurisdicțională a CJUE. Pentru acest lucru a trebuit să delimităm Tribunalul de primă instanță cu Curtea de Justiție în calitate de a doua instanță. Perceperea instituției jurisdicționale de către publicul larg este, desigur, de a vedea CJUE drept o unică instanță.

Existența și activitatea Curții Justiție a UE este reglementată în Art. 19 din TUE și Art. 251 – 281 din TFUE. Trebuie de menționat, pentru a exclude o eventuală confuzie, că CJUE are în componența sa un Tribunal prezent (conform art. 256 din TFUE), care are competențe limitate și hotărăște mereu în primă instanță. Acesta mai era numit Tribunalul de Primă Instanță. Când este vorba de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, se are în vedere toată Curtea de Justiție a UE în sensul art. 19 din TUE împreună cu Tribunalul. Când se vorbește doar de „*Curte de Justiție*" se are în vedere instanța a doua și la fel ultima în componența CJUE, în sensul art. 256 al. 1 pr. 2 din TFUE. Deciziile pronunțate de Tribunal pot fi atacate cu recurs la Curtea de Justiție, însă limitate la chestiuni de drept.[2]

In concreto am analizat multitudinea limbilor de procedură ale CJUE care sunt toate cele douăzeci și patru de limbi oficiale în statele membre ale Uniunii Europene. De fapt, reclamantul are libera alegere în privința limbii de procedură. Cu toate acestea, în cazul în care acțiunea este îndreptată împotriva unui stat membru sau a unei persoane fizice sau juridice dintr-un stat membru, limba oficială a acelui stat membru este limba de procedură. Părțile pot solicita derogări de la această regulă printr-o cerere comună. Limba de procedură se utilizează în special pentru pledoariile atât verbale cât și în scris, inclusiv toate anexele, precum și în procesele verbale și deciziile instanței. Documentele redactate într-o altă limbă sunt traduse în limba

[2] Poalelungi, Mihai. Originea Uniunii Europene și obiectivele atinse, în: Studii Juridice Universitare, 2023, pag. 126 ș.u.

stabilită în proces. Declarațiile martorilor și ale experților pot fi făcute într-o altă limbă, însă trebuie traduse în limba determinată în proces.

Președintele CJUE și președinții camerelor pot utiliza o altă limbă oficială în locul limbii stabilite în proces atunci când aceștia conduc ședința. Grefierul asigură traducerea în limba stabilită în proces. Raportorii pot, de asemenea, să își prezinte rapoartele preliminare și rapoartele de ședință într-o altă limbă oficială. Același lucru este valabil și pentru întrebările adresate de judecători și de avocații generali în timpul ședinței. Grefierul asigură traducerea în limba stabilită în proces.

Principalele puncte ale acțiunii sunt publicate într-un aviz în toate cele 24 de limbi oficiale în Jurnalul Oficial al UE (JOCE). Audierile în fața CJUE și a Tribunalului sunt publice. În mod excepțional, publicul poate fi exclus din oficiu sau la cererea părților din motive importante. Adesea este luată această decizie când este vorba de mărci sau alte ședințe privind proprietatea intelectuală. Hotărârile CJUE sunt la fel pronunțate în ședință publică.

Am arătat distincția dintre CJUE și Curtea de Justiție a Asociației Europene a Liberului Schimb (Curtea AELS). Aceasta la fel se află în Luxembourg și chiar este amplasată în apropiere de CJUE. Totuși, ea are alte competențe, este absolut independentă și nu are nicio legătură directă cu Uniunea Europeană.

În practică au fost întâmpinate situații, când Curtea AELS a fost cea care trebuia prima să–și expună poziția asupra unei întrebări juridice privind interpretarea dreptului aplicabil al Uniunii Europene și asupra statelor membre ale AELS.[3] La fel sunt întâlnite hotărâri în care Curtea AELS nu urmează jurisprudența CJUE. Unul dintre exemple ar fi hotărârea în privința evoluării principiului precauției în legislația privind produsele alimentare.

Am constatat că situația dată nu duce însă la un conflict, ci pare să fondeze un parteneriat între Curtea AELS și CJUE. Trebuie menționat exemplul principiului precauției în legislația privind produsele alimentare în care Curtea AELS a ales o linie jurisdicțională contrară cea a CJUE. Când a ajuns la situația de a se expune asupra aceleiași probleme, cea din urmă a renunțat la jurisprudența avută de până atunci și a preluat linia jurisdicțională a Curții AELS.[4] În practică, eventuale divergențe sunt atenuate de dialoguri juridice între magistrați, ceea ce neoficial face parte din conlucrarea magistraților. Aceasta se datorează nu în ultimul rând vecinătății curților care se află amplasate geografic la 500 de metri una de alta.

[3] Exemplară este hot. Curții AELS din 16.06.1995, nr. E-84 și E-9/94; hot. Curții AELS din 17.11.1999, nr. E-1/99; hot. Curții AELS din 05.04.2001, nr. E-3/00; hot. Curții AELS din 23.11.2004, nr. E-1/04; hot. Curții AELS din 27.01.2010. nr. E-4/09.

[4] Speța *Comisia Europeană vs. Danemarca*, în hot. CJUE din 23.09.2003, nr. C-192/01.

Cu toate acestea, este evidentă tendința mai multor zeci de ani, în care Curtea AELS se orientează la jurisprudența CJUE, ea fiind cea care indică în mare parte tonul și direcția jurisdicțională.

În continuare am stabilit că proiectarea hotărârilor CJUE și a raționamentului lor poate fi văzut în sistemul de drept național al unui stat doar dacă înțelegem ce interpretează CJUE de fapt. Sursele juridice ale Uniunii Europene par să fie succinte, având în prim plan aproape mereu dreptul primar al Uniunii Europene. Cu toate acestea, de-a lungul anilor, sistemul de drept european a evoluat enorm. Există o multitudine de acte legislative care definesc dreptul secundar al Uniunii Europene. Pe de altă parte, în cazul dat, și întrebarea legiferării este de o mare importanță, în condițiile în care nu putem analiza un act legislativ fără a înțelege legiferarea respectivului act. Deși procesul de legiferare în cadrul Uniunii Europene este asemănător cu cel al unei structuri democratice - care este foarte bine cunoscut, el are anumite divergențe, fapt care facilitează să se deosebească îndeosebi în lumina divizării puterilor în stat. Pentru a înțelege hotărârile CJUE trebuie înțeleasă și legiferarea UE, deoarece Curtea analizează toate chestiunile deferite ei pentru analiză anume din acest punct de vedere în alegerea raționamentelor sale.

Prezentăm evoluția constructului juridic a entității Uniunii Europene bazat pe trei piloni. În 1992 primul pilon constituia cele trei comunități deja existente (CECO, CEE și Euratom – comunități supranaționale; actualele titluri II, III și IV din TUE). Al doilea pilon îl constituia materia instituită de politică externă și de securitate comună (actualul titlul V din TUE) și al treilea pilon determina cooperarea în domeniile justiției și ale afacerilor interne (actualul titlul VI din TUE).

Astfel am constatat că din cauza constructului fragmentat al UE – căci doar primul pilon reprezintă comunități supranaționale, în timp ce ceilalți doi piloni sunt cooperări interguvernamentale – ei nu i s-a recunoscut atunci o personalitate juridică. Recunoașterea personalității juridice ar presupune incorporarea și înlocuirea celor trei comunități din primul pilonul, ceea ce însă nu a fost realizat. UE era, deci, la acel moment încă un organism juridic în formare, fiind considerat „instituit" și nicidecum deja „finalizat".

Tratatele din 1997, 2001 și 2007 au modificat structura în piloni, deși diferențierea lor a devenit mai șterasă. Modelul de piloni ca o etapă de formare a UE a fost în final finalizat încât și cooperările interguvernamentale de până atunci au devenit politici depline ale UE.[5] Ea a primit o personalitate juridică care a permis existența în același rang a (i) *Tratatului Uniunii Europene*,

[5] Hakenberg W. Europarecht. München, 2012. pag. 18.

modificat, (ii) a *Tratatului privind Funcționarea Uniunii Europene* (în continuare „TFUE") și (iii) a *Cartei Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene*.

În asemenea circumstanțe, UE a devenit mai mult decât o organizație internațională, însă mai puțin decât un stat federal, cum ar fi Statele Unite ale Americii. UE este o entitate *sui generis* (din lat. „*unic în felul său*") dinamică și cu personalitate juridică, care poate legifera în anumite domenii de drept supranațional. În Art. 3 al. 1 TUE este de exemplu reglementat că obiectivele Uniunii Europene sunt promovarea (i) păcii, (ii) valorilor și (iii) bunăstarea popoarelor ei.

Înțelegând natura Tratatelor fundamentale și profunzimea reglementărilor din ele, inclusiv a raționamentului intentat de marii fondatori ai UE, am concretizat sursele juridice în UE, acestea având doar aparent un caracter simplificat. În urma unei analize profunde, se evidențiază că Tratatele fundamentale sunt împânzite de principii juridice care sunt codificate, pe de o parte, și dezvoltate de CJUE de-a lungul anilor, pe de altă parte. Ele se regăsesc în fiecare hotărâre, indiferent cât de amplă sau succintă ea este. Principiile dreptului Uniunii Europene mai sunt regăsite în viața cotidiană prin determinarea lor și călăuzirea directivelor și ordonanțelor Uniunii Europene. De asemenea, observăm procesul de creație normativă. Or, doar prin vizualizarea actelor juridice ale UE putem interpreta și hotărârile CJUE. Doar astfel înțelegem localizarea evoluției principiilor în cauză în interpretările Curții din Luxembourg.

Diferențierea dintre dreptul primar și cel secundar se adeverește de a fi una esențială, fiindcă principiile dezvoltate de CJUE izvorăsc din raționamentul Tratelor fundamentale. Doar prin prisma Tratatelor fundamentale putem înțelege în esență dreptul primar și secundar interpretat de CJUE. Curtea își exercită majoritatea competențelor oferite prin inițierea procedurii întrebărilor preliminare de către instanțele naționale. CJUE este – deși aparent – un organ analogic cu cel al instanțelor dintr-un stat membru, ea prezintă anumite divergențe față de percepțiile juriștilor naționali. Ea nu doar interpretează Tratatele fundamentale având analogic rolul unei curți constituționale care interpretează constituția, dar și oferă interpretări preliminare. Definiția de preliminare are o cu totul altă rațiune decât caracterul obligațional care în perceperea eronată a unora i-ar lipsi. Astfel hotărârile ei au caracter obligatoriu fără a fi necesar un alt pas juridic de transpunere a hotărârilor ei.

O altă relație cercetată a fost cea dintre dreptul UE, constituțiile naționale, CEDO și Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO). Astfel stabilim interdependența dintre toate aceste izvoare juridice și instituții. Conflictele prezente între toate aceste surse juridice și instituțiile care sunt obligate să le interpreteze și respectiv ocrotească sunt imanente lor.

Chiar dacă uneori poate fi observată o deviere între jurisprudența instituțiilor în cauză, este evident că, în hotărârile lor, CJUE, Curtea AELS și CtEDO domină arena juridică europeană. Fiecare din ele într-un domeniu mai mult decât în altul. Conflictele apărute până în prezent au arătat dorința actorilor jurisdicționali de a-și dori o conlucrare. Instinctul ocrotitor care însă e prezent în hotărârilor diferitor curți e subînțeleasă.

De la bun început urmând principiul din Roma antică „*Ubi non accusator, ibi non iudex*", am analizat și modalitatea teoretico-practică privind modalitatea depunerii cererii la CJUE. Îndeosebi am cercetat procedura întrebărilor preliminare, acțiunea în constatarea neîndeplinirii obligațiilor, acțiunea în anulare, acțiunea în constatarea abținerii de a acționa și recursul. Depunerea cererii ne-a ajutat să înțelegem hotărârile CJUE, citind involuntar hotărârile cu gândul la principiile juridice de drept material și procesual, fiindcă ele există în orice sistem de drept. Punerea lor la baza analizei ne-a oferit posibilitatea de a percepe mai bine viziunea magistraților care au o gândire analitică foarte detaliată și pedantă. Am constatat că hotărârile CJUE sunt uneori atât de complexe, încât pot fi comparate cu teoria haosului în matematică, precizând în esență că mai multe acțiuni par haotice într-o viziune îngustă, putând fi regulate într-o viziune mai amplă în ciuda reacțiilor individuale.[6] Astfel am observat că, și interpretarea magistraților din Luxembourg determină reacții asupra tuturor legislațiilor din UE. Deși uneori o hotărâre poate părea arbitrară, ea capătă sens în întregul sistem al dreptului Uniunii Europene.

Capitolul 3 cu genericul „*Incidența raționamentului jurisdicțional al CJUE în politică, economia socială și legiferare în lumina actelor ultra vires*" include cinci subcapitole de conținut. Am recurs la analiza *in concreto* a hotărârilor relevante. Un exemplu bun și clar, pentru început, pentru analiza raționamentului jurisdicțional din perspectiva unui drept fundamental din Tratatele fundamentale a constituit cercetarea libertății circulației a mărfurilor. Ne-am ambiționat să înțelegem ansamblul de hotărâri ale CJUE în pofida numărului imens al acestora, fiind practic imposibilă analiza lor separată și nerațională axarea pe perceperea unui raționament doar în baza statisticii. Mai mult ca atât, a fost necesar să înțelegem punctul de pornire al fiecărui raționament al magistraților pentru a putea găsi o caracteristică. Deci, cel mai efectiv a fost să analizăm libertatea circulației a mărfurilor și evoluția jurisprudenței CJUE în baza acestui principiu.

În baza exemplului unei singure libertăți am putut analiza și restul domeniilor în care evoluția jurisdicțională are loc într-un ritm rapid. Datorită evoluției informaționale, bunăoară, avem ocazia să observăm și adaptarea jurisdicțională a CJUE la realitatea practică, care ulterior trebuie adaptată și realității juridice. Domeniul dat ne-a oferit o imagine a unei evoluții firești, pe

[6] Argyris J., Faus G., Haase M. Die Erforschung des Chaos. Eine Einführung für Naturwissenschaftler und Ingenieure. Braunschweig/Wiesbaden, 1994, pag. 438 ș.u.

când un domeniu în proces de hibernare nu poate oferi o imagine clară a direcției jurisdicționale luate. Cu ajutorul domeniilor aflându-se într-o evoluție continuă am putut analiza legislația statelor membre înainte și după aderarea lor la UE. Astfel am evidențiat o realitate a evoluției jurisdicționale actuale.

Am determinat intenția CJUE când aceasta se pronunță asupra problemelor politice și sociale din UE. Curtea încearcă să asigure ordinea de concurență, dreptul la libera circulație, impunerea valorilor dreptului Uniunii Europene atât în interiorul UE, cât și în afara ei. Am concluzionat că integrarea europeană încă nu a avut succes în toate domeniile, în special ce vizează competențele UE privind semnarea acordurilor cu state terțe. Cu toate acestea, constatăm că integrarea a parcurs un drum lung, demn de o uniune pentru care a fost creată și, nu în ultimul rând, datorită jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene.

Într-un sistem cu mai multe nivele jurisdicționale (în plus cu divizarea competențelor nu în baza unor domenii, ci a unor politici, după exemplul Uniunii Europene) este firesc să apară conflicte între instituțiile administrative, constituționale și judecătorești. Astfel se impune analiza nu doar a impactului pozitiv, ci și a celui negativ, pentru o percepere mai clară a tuturor principiilor care stau la baza hotărârilor CJUE. Dreptul interpretat și principiile dezvoltate de CJUE au fost mereu și sunt prezente în Tratatele fundamentale. Din acest motiv, Curtea doar le analizează în anumite spețe concrete în care trebuie să ajungă la o concluzie. În urma acestui exercițiu se poate obține o imagine completă a raționamentului jurisdicțional.

Am analizat un cumul de domenii de drept. Astfel, am arătat că percepția jurisprudenței Curții din Luxembourg poate fi înțeleasă doar în ansamblu. Începând cu perceperea raționamentului Tratatelor fundamentale, continuând cu competențele Curții, atât juridice, cât și reflectările geografice, înțelegerea aplicării principiilor dreptului UE, precum și înțelegerea depășirii limitelor atribuite CJUE, trebuie să suscite și întrebări cu privire la eventuale acte *ultra vires*, finalizând cu incidența jurisprudenței în procesul de creație normativă. Fiecare hotărâre a CJUE pornește deci de la ideea că dreptul Uniunii Europene este suprem față de cel național, însă nu și față de cel constituțional, cum am văzut indirect în exemplul privind statul român cu referire la deciziile Curții Constituționale a României.

Pentru a asigura respectarea cadrului juridic a UE, statele membre ale UE au introdus mecanisme cuprinzătoare de monitorizare și de punere în aplicare. Am constatat că punerea în aplicare eficientă a legislației UE a necesitat, mai mult de atât, o cooperare intensă între guverne, instanțe și experți juridici din cadrul UE. Au fost înființate grupuri specializate de lucru pentru a monitoriza aplicarea legislației UE și pentru a se asigura că legislația națională respectă cerințele europene. Procesul de armonizare îndelungat și complicat a condus în cele din urmă la o mai

mare certitudine juridică și la o eficiență sporită în cadrul comunității europene juridice.[7] Discuțiile privind efectele aderării la UE asupra suveranității și sistemelor juridice naționale au însoțit acest proces și au condus la o integrare juridică și o cooperare mai aprofundată între statele membre.

Am arătat că jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene are un loc imanent în legislația națională a statelor membre ale UE, întrucât are un impact direct. Hotărârile CJUE permit atât persoanelor juridice, cât și persoanelor fizice să își revendice drepturile la nivel național și, adesea, motivează adaptări ample ale legislației naționale pentru a obține o armonie cu legislația UE. Totuși instanțele naționale joacă și ele un rol important în dezvoltarea dreptului Uniunii Europene și, indirect, armonizarea lui. Astfel ele se pronunță asupra litigiilor în cauză în statul membru contribuind astfel indirect la formarea jurisprudenței europene, inclusiv armonizarea sistemului de drept național cu cel al UE.

Ulterior am analizat un număr larg de spețe judecate în fața CJUE, arătând de asemenea impactul cauzat de hotărârile sale. Cetățenii Uniunii Europene sunt astfel vizați direct. Influența jurisprudenței Curții se extinde și asupra cetățenilor care nu locuiesc nemijlocit în UE, dar sunt în proxima ei vecinătate. În afară de scenariul subînțeles, când cetățenii statelor din proxima vecinătate intră în contact cu un subiect transfrontalier din UE, de asemenea este clar că jurisprudența CJUE abordează un domeniu larg din ramurile de drept, încât legislativul statelor date pur și simplu nu le poate omite. Evoluția tehnică, socială și politică pornește actualmente, în mare parte, în statele fostelor colonizatoare sau dominante financiar. Astfel, este firesc, ca jurisprudența entităților date să fie prima care se confruntă cu anumite întrebări juridice și științifice, care încă nu a devenit o realitate a celorlalte state. Totuși, asta nu înseamnă că celelalte state sunt în totalitate în dezavantaj, fiindcă lipsește oportunitatea de evoluție timpurie. Deoarece orice evoluție mai are și momente de eșecuri, statele din proxima vecinătate trebuie să folosească oportunitatea de a prelua ceea ce funcționează din jurisprudența CJUE și să omită ceea ce încă nu este definitivat. Astfel, în urma prezentării jurisprudenței anterioare, Republica Moldova ar putea să o preia și implementa în sistemul legislativ moldovenesc, fapt care ar putea cu adevărat catapulta evoluția statului nostru cu mult mai înainte decât cea a vecinilor.

Deci a fost evident că orice dezbatere are loc în exemple concrete, astfel că a fost necesar să analizăm toate concluziile stabilite anterior în baza spețelor *in concreto*, fiecare speță avându-și deosebirile sale. Cu toate acestea, raționamentul jurisdicțional nu se schimbă. Principiile

[7] M. Dobbins, D. Drüner și G. Schneider, în: Kopenhagener Konsequenzen: Gesetzgebung in der EU vor und nach der Erweiterung, Zeitschrift Für Parlamentsfragen, 2004, pag. 51 ș.u..

Tratatelor fundamentale sunt aplicate în măsură mai amplă sau mai succintă în funcție de fiecare situație concretă.

Am analizat originea termenului unei acțiuni juridice de *ultra vires*. Am constatat că acesta își are originea în sistemul de drept anglo-american *Case Law*. Astfel, de exemplu în Anglia, fiecare act al parlamentului reprezintă o expresie a puterii legislative suverane și, în principiu, fundamental nelimitate. Acest lucru înseamnă că fiecare act poate fi abrogat sau modificat doar prin principiul „*lex posterior derogat legi priori*" și că actele legislative sunt incontestabile de către instanțe, fiindcă ele pot doar aplica legea, și nu să pună problema conformității lor constituționale.[8] În cazul în care o instanță consideră că o lege este „inechitabilă" sau discutabilă, ba chiar dubioasă din punct de vedere a politicii juridice, ea poate, în lipsa jurisdicției administrative, să o adapteze prin interpretare în jurisprudență și să exercite astfel un control asupra exercitării autorității publice executive în cadrul controlului jurisdicțional. Rezultatul acestei competențe de control este că instanțele engleze exercită puterea dată de expunere asupra conformității actului de delegare în domeniile în care instituțiilor administrative îi sunt transferate puteri publice printr-un act legislativ. Acest lucru include la fel decizia, dacă o acțiune a unei instituții administrative a depășit limitele competenței legale oferite prin actul parlamentar și prin urmare este *ultra vires*.[9]

Deși acest termen se referă, în principiu, la instituții juridice similare în diferite țări, semnificația sa poate varia de la un stat la altul. În sistemele juridice germane și austriece doctrina de *ultra vires* este înțeleasă ca semnificând delimitarea de competențe a instituțiilor, care este supusă verificării în cadrul legalității formale a unui act juridic. Cu alte cuvinte delimitarea de competențe a instituțiilor reprezintă atribuirea legală de competențe unei autorități respective, care are loc de obicei prin împuternicirea legală de către legiuitor.

Prin această împuternicire legiuitorul definește domeniul de acțiune și competențele autorității administrative în conformitate cu repartizarea constituțională a competențelor și le atribuie astfel competențe instituționale. Această repartizare legală a sarcinilor, în calitate de regulă de delimitare a competențelor, este necesară pentru a asigura funcționalitatea instituțiilor administrative într-un sistem de autorități administrative diferite și delimitabile.

Odată cu fondarea comunității europene și cu renunțarea parțială a statelor membre la suveranitatea lor prin transferul de competențe în favoarea Uniunii Europene, care anterior era responsabilitatea și obligația statelor membre, am analizat în ce măsură depășirea delimitării

[8] Becker F. Die Bedeutung der *ultra vires*-Lehre als Maßstab richterlicher Kontrolle öffentlicher Gewalt in England, în: Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht. Baden-Baden, 2001, pag. 87 ș.u.

[9] Ibidem.

competențelor stabilite poate rezulta în acte ilegale și, astfel, nule la nivel internațional. În acest sens, termenul de „*act de încălcare*" sau „*act juridic eronat*" presupune toate actele autorităților unei entități internaționale sau supranaționale, care au fost adoptate prin încălcarea unei proceduri materiale sau formale de adoptare a actului în cauză. Astfel, toate actele autorităților care se află juridic în afara competenței autorității sau a competenței uneia dintre organele sale (care la rândul său ar putea avea la bază o eroare procedurală) trebuie calificate drept acte juridice de încălcare sau eronate.

Cu ajutorul mai multor spețe și prin analiza dialogului CJUE cu curțile constituționale am analizat importanța identificării constituționale, dar și cooperarea corpurilor judecătorești. Astfel, a fost posibilă cercetarea încă o dată, din altă perspectivă, raționamentul jurisdicțional care, în final, își are influența într-o anumită cauză, doar că prin metode diferite. Uneori o abordare specifică este impusă statului membru prin anularea anumitor reglementări interne, iar alteori prin atenționarea unor acțiuni care pot acționa în detrimentul principiilor UE și ale Tratatelor fundamentale. Uneori Curtea poate chiar avertiza un stat membru, pronunțându-se față de un alt stat membru. Cercetarea conflictelor răsunătoare sunt de mare importanță încât prezintă un studiu foarte detaliat din partea magistraților.

Am analizat actul de *ultra vires* a CJUE în speța la baza căreia a stat programul *Public Sector Purchase Programme* (PSPP) a Băncii Centrale Europene.

Speța privind programul Băncii Centrale Europene își are originea în 2014 cu privire la un program anterior. În luna ianuarie a anului menționat Curtea Constituțională a Republicii Federale Germania (CC a RFG) a suspendat o cauză pentru a adresa Curții din Luxembourg întrebări privind interpretarea dreptului UE.[10] Întrebările vizau criterii utilizate pentru a clarifica dacă programul de tranzacții monetare (Outright Monetary Transaction Programme) a BCE se afla în limitele Tratatelor fundamentale și ale statutului BCE. Programul urmărea să protejeze primele de risc ale obligațiunilor emise de stat privind atacurile speculative ale piețelor financiare.

Am concluzionat că, deși spețele privind programele OMT și PSPP a BCE (îndeosebi în privința programului PSPP) au culminat cu o hotărâre din partea CJUE cu slăbiciuni vădite, fapt care a generat un conflict cu CC a RFG, deși neintenționat, din cauza unei neînțelegeri. Slăbiciunile date au cauzat un control *ultima ratio*, în care s-a discutat și parțial stabilit un act *ultra vires*. La rândul său hotărârea în cauză a fost una impulsivă. În primul rând, întregul conflict putea fi înlăturat printr-o reluare a dialogului, care este impus de raționamentul

[10] Decizia Curții Constituționale a RFG din 14.01.2014, nr. 2 BvR 2728/13.

Tratatelor fundamentale. În al doilea rând, chiar și fără raționamentul dat, nu poate scăpa faptul, că analiza efectuată de Curtea Constituțională la fel a omis anumite subiecte care, ca și CJUE, determină adâncirea conflictului.

În final, ne-am întors la problema lingvistică și la perspectiva diferită de interpretare a instanțelor în cauză, fiecare reieșind din limbajul său utilizat, Curtea din Luxembourg mereu cu un ochi pe Tratatele fundamentale și suveranitatea oferită prin atribuirea competențelor, iar Curtea din Karlsruhe cu unul pe Constituție și pe suveranitatea păstrată. Fiecare control judiciar a interpretat competențele stabilite în Tratatele fundamentale din perspectiva sa, deși autoritatea exclusivă de interpretare a Tratatelor fundamentale este de partea CJUE. Curțile constituționale naționale își rezervă dreptul la ultimul cuvânt în cazul în care, în opinia lor, a avut loc o acțiune arbitrară în afara oricăror limite stabilite. Exemple concrete sunt instituțiile juridice dezvoltate de CC a RFG fiind controlul *ultra vires*, sau cel dezvoltat de Curtea Constituțională italiană fiind controlul *contro limiti*.

Instituțiile constituționale și, în special, legiuitorul încearcă să prevină astfel de conflicte, fiindcă la moment (încă mai) persistă dorința de menținere și dezvoltare a entității Uniunea Europeană. Problema însă rămâne una actuală – conflictele sunt predestinate când două puteri (deși fiind de aceeași parte urmărind același ideal a respectării legii) încearcă să-și spună ultimul cuvânt în determinarea adevărului absolut.

Într-un stat democratic, datorită divizării puterii în stat, aceste probleme nici nu apar, deoarece nu poate exista, ipotetic vorbind, un ocrotitor al codului civil, care ar avea doar o parte din competențele existente și curtea constituțională cealaltă parte a competențelor.

În final am aplicat concluziile obținute în realitatea juridică și socială din Republica Moldova, după cercetarea directă și indirectă a profunzimii influenței raționamentului jurisdicțional asupra procesului de creație normativă. Influențarea raționamentului jurisdicțional direct ar putea fi complicată, dar și clară, deoarece legislativul recurge singur la invocarea jurisprudenței internaționale, îndeosebi a celei din Luxembourg. Influențarea indirectă are loc prin intermediul corpurilor judecătorești naționale prin menționarea principiilor respective fie de către Curtea Constituțională a Republicii Moldova sau de Curtea Supremă de Justiție a Republicii Moldova.

Din realitatea aderării finalizate a României la UE, stabilim o speranță în simplificarea tranziției legislației naționale a Republicii Moldova, cu condiția că aderarea statului nostru ar fi una realistică. În acest caz, statul moldovenesc este deja avantajat prin implementarea limbii române în instituțiile europene, când vine vorba de traducerea hotărârilor CJUE în română. De asemenea, vecinătatea geografică cu Romania duce la similarități juridice în sistemele naționale

de drept, deși în ultimul deceniu Republica Moldova și-a luat drept exemplu sistemul de drept german, dar nu și în profunzimea principiilor sale. Deși sistemul de drept românesc seamănă mai mult cu cel francez decât cu cel german, totuși ambele sisteme de drept și-au păstrat originea lor dezvoltată de marile personalități locale.

Am constatat că deși CJUE reiterează în alte hotărâri jurisprudența din dialogurile purtate cu Germania sau Italia, de exemplu, ea pare a fi mult mai directă și dură în hotărârea sa privind Curtea Constituțională a României. Unul dintre motive ar putea fi claritatea de care dau dovadă magistrații din Luxembourg, spre deosebire de instanțele românești, care încă sunt parte a unui stat membru aderat recent la obiectivele și principiile dezvoltate în Uniunea Europeană de-a lungul anilor.

O asemenea dificultate poate fi întâlnită și în Republica Moldova. În perioada actuală de tranziție în speranța aderării la UE conflictele par distante. Totuși, armonizarea unei legislații, care deja este în proces de a prelua indirect majoritatea raționamentului juridic din Tratatele fundamentale pare să inspire speranțe. Parlamentul moldovenesc prezintă tendințe pozitive de a folosi atât jurisprudența CJUE, cât și dreptul secundar pentru a adapta și reforma legislația națională. Totuși, procesul de creație normativă este supus unui risc, când reformele legislative au loc prin preluarea promptă a normelor din state terțe. O abordare cu mult mai efectivă pe termen lung și armonioasă din punct de vedere juridic ar fi, în primul rând, înțelegerea raționamentului reglementărilor preluate, analiza detaliată a jurisprudenței privind normele preluate și abia ulterior preluarea normelor în cauză doar dacă ele într-adevăr sunt în stare să formeze o simbioză cu restul normelor naționale. Determinăm că în caz contrar, implementarea unor norme din sisteme de drept străine în sistemul de drept național fără o chibzuire pedantă va provoca o nesiguranță și, ulterior, un haos atât pentru magistrații instanțelor naționale, inclusiv juriștii din Republica Moldova, cât și pentru alți cetățeni ai societății moldovenești.

3. CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Apartenența la Uniunea Europeană obligă statele membre din punct de vedere juridic să se adapteze la legislația UE. Această armonizare presupune adoptarea legislației UE prin intermediul legilor naționale și, corespunzător, punerea în aplicare a acesteia, legislația UE având supremația față de cea națională. A fost analizat, că definiția de supremație trebuie înțeleasă altfel decât sensul tipic al ei de zi cu zi. Dreptul Uniunii Europene este într-adevăr prioritar în cazul unui conflict cu o reglementare națională. În consecință, legea națională nu va fi considerată nulă, fiindcă doar o curte constituțională poate declara o lege națională nulă. Cu toate acestea, din cauza competențelor atribuite Uniunii Europene, CJUE determină modul în care se aplică și se interpretează Tratatele fundamentale. Prin urmare, când legea națională contravine unui act normativ al Uniunii Europene, apare întrebarea, dacă actul normativ al UE se află în limitele atribuite Uniunii. În cazul dat, trebuie decis dacă competențele conferite UE sunt lezate. În final, CJUE determină prin prisma Tratatelor fundamentale modul și extinderea cu care trebuie înțelese competențele atribuite Uniunii Europene prin Tratatele fundamentale. La rândul lor, curțile constituționale determină cantitatea de suveranitate rămasă și marja de acționare a statului membru, determinându-i astfel independența constituțională. Complexitatea interpretărilor în cauză este evidentă când conștientizăm că Uniunii Europene nu îi sunt atribuite domenii de drept, ci domenii de politici. Astfel, o confruntare între acești giganți juridici este predestinată. Cu toate acestea, situația respectivă nu trebuie să fie considerată drept un moment negativ, ci mai degrabă un catalizator permanent în dezvoltarea jurisprudenței și a naturii dreptului european, inclusiv a celui constituțional, la nivelul statelor membre.

Prezentul studiu a analizat evoluția legislației din statele membre ale UE și a celor din proxima ei vecinătate în lumina jurisprudenței CJUE și a arătat cum Curtea exercită o influență semnificativă asupra sistemelor juridice naționale prin hotărârile sale. Astfel s-a arătat că jurisprudența CJUE nu doar contribuie la armonizarea legislației în cadrul Uniunii Europene, ci are, de asemenea, un impact semnificativ asupra securității juridice și a procesului normativ de creație, reflectându-se direct și asupra societăților respective. Analiza studiilor de caz arată că CJUE acționează adesea ca un catalizator pentru reformarea și adaptarea legislației naționale, în special în domenii precum protecția mediului, dreptul muncii și protecția consumatorilor în domeniul digital. Hotărârile Curții contribuie la asigurarea respectării legislației UE în statele membre și la promovarea integrării și cooperării în cadrul UE.

Prin urmare, în principiile dezvoltate și interpretarea Tratatelor fundamentale de către CJUE regăsim ideile profunde comasate din toate statele membre. Din acest motiv, statele din

proxima vecinătate a UE se orientează la jurisprudența Curții și o preiau. Interpretările Curții demonstrează că au la baza raționamentului lor nu doar idei simple, ci spiritul care revine din nou și din nou din ideea păcii și a prosperității societății europene, bazele fiind spirala intentată de fondatorii Uniunii Europene.

Acest factor este demonstrat prin recomandarea Curții de Justiție a Republicii Moldova și inspirarea legislativului Republicii Moldova din hotărârile Curții de Justiție a Uniunii Europene. Raționamentul Curții se regăsește astfel atât în procesul de creație normativă, cât și în viața cotidiană a cetățenilor din Republica Moldova. Având în vedere concluziile generale formulate, estimăm oportun, în contextul prezentei cercetări, să propunem următoarele ***recomandări***, care în opinia noastră ar pregăti Republica Moldova mai bine privind o dorită integrare în UE, la fel prin aplicarea principiilor dezvoltate de CJUE:

1. Este necesar să utilizăm definiția de raționament jurisdicțional cu sens multidimensional bazat pe un cumul de factori, care izvorăsc atât dintr-o societate, cât și din valorile subiective atribuite în procesul jurisdicțional.

2. Recomandăm adoptarea unui act legislativ, în care pot fi determinate perioade de prezentare guvernului și parlamentului a rezultatelor provizorii în privința necesității adaptării legislației naționale la anumite politici europene.

3. Reiterăm importanța unui studiu privind actele *ultra vires* a instituțiilor UE, însă rezultatele studiului în cauză și aplicabilitatea actelor administrative *ultra vires* să fie stabilită de Guvernul Republicii Moldova printr-o hotărâre respectivă, care va servi ca o orientare inițială a executivului până la evoluția profundă a jurisprudenței naționale.

4. Recomandăm un proces de identificare și continuă adaptare a drepturilor fundamentale din Tratatele fundamentale ale UE *in concreto*, rezultatele căruia să fie adăugat într-un act legislativ propus în punctul doi.

5. Cercetarea și identificarea actelor *ultra vires* la nivel național și completarea cu rezultatele cercetării respective în hotărârea de guvern propusă.

6. Analiza practicii jurisdicționale a altor state din proxima vecinătate a UE, cum ar fi cea a Norvegiei sau a Islandei, și completarea rezultatelor în actul legislativ propus.

7. Recomandăm orientarea în privința politicilor de armonizare a legislației UE la interpretarea și aplicarea raționamentului jurisdicțional și nu la preluarea expresă a textelor directivelor Uniunii Europene. În modul dat, va putea fi obținut un rezultat corect din punct de vedere atât juridic, cât și social.

8. În final, recomandăm să fie efectuată analiza și implementarea limbajului și a normelor juridice coerente, precum și definirea principiilor juridice europene fundamentale (și

nu doar ordinea juridică în sistemul de drept cu mai multe nivele) cel puțin într-un act legislativ privind integrarea Republicii Moldova în piața unică europeană. Prin urmare, se va facilita de certitudinea legislativă a integrării economice a Republicii Moldova în UE, încât va fi posibilă o integrare politică și socială.

4. BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. Argyris, John, Faus, Gunter, Haase, Maria. Die Erforschung des Chaos. Eine Einführung für Naturwissenschaftler und Ingenieure. Braunschweig/Wiesbaden: Vieweg, 1994. ISBN: 978-3322904423.

2. Balan, Prof. dr. hab. Oleg, Dorul, conf. univ. dr. Olga ș.a. Drept internațional public: manual. Ed. a III-a (revizuită și adăugită). Chișinău: Tip. Elena VI, 2009. ISBN: 978-9975-106-43-6.

3. Bârsan, Corneliu, în: Convenția europeană a drepturilor omului – comentariu pe articole, vol. I. Drepturi și libertăți, Editura C.H. Beck, București, 2005. ISBN: 973-655-663-8.

4. Becker, Florian. Die Bedeutung der ultra vires-Lehre als Maßstab richterlicher Kontrolle öffentlicher Gewalt in England, în: Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht. Baden-Baden: Nomos, 2001.

5. Calliess, Prof. Dr. Christian, Prof. Dr. Ruffert, Matthias. EUV • AEUV. Das Verfassungsrecht der Europäischen Union mit Europäischer Grundrechtcharta. München: C.H. Beck, Ediția a 6-a, 2022. ISBN: 978-3-406-76985-6.

6. Cardozo, Benjamin Nathan. The Nature of The Judicial Process. Yale: Kessinger Publishing, 1921. ISBN: 978-1-1642-5088-3.

7. Collier, Paul. Die unterste Milliarde – Warum die ärmsten Länder scheitern und was man dagegen tun kann. München: Pantheon, 2017. ISBN: 978-3570553466.

8. Crețu, Vasile. Drept internațional public. București: Editura Fundației „Romania de mâine", 1999. ISBN: 973-582-118-4.

9. Decock, Wim. Theologians and Contract Law, The Moral Transformation of the Ius Commune (ca. 1500 - 1650). Leiden: M. Nijhoff Publishers, 2013.

10. Dicey, Albert Venn. A Digest of the Law of England with Reference to the Conflict of Laws. Londra: Legare Street Press, Londra 1924.

11. Dobbins, Michael, Drüner, Dietrich, Schneider, Gerald. Kopenhagener Konsequenzen: Gesetzgebung in der EU vor und nach der Erweiterung, în: Zeitschrift Für Parlamentsfragen. Baden-Baden: Nomos, 2004.

12. Dorr Oliver. Shmalenbach K. Vienna Convention on the law of treaties. A commentary. Berlin/Heidelberg: Springer, 2012. ISBN: 978-3662572245.

13. Eckert, Stefan, Trautnitz, Georg. Umsetzung von EU-Richtlinien in den Beitrittsländern als Herausforderung des Europäischen Manage-ments, în: Internationales

Management und die Grundlagen des globalisierten Kapitalismus. Wiesbaden: Springer Gabler, 2016. ISBN: 978-3-658-09598-7.

14. Forteau, Mathias, Daillier, Patrick, Pellet, Allain. Droit international public. 8e edition. Paris: L.G.D.J., 2009. ISBN: 978-2275023908.

15. Hakenberg Waltraud. Europarecht. München: Editura Franz Vahlen, 2012. ISBN: 978-3800642830.

16. Ludwigs, Markus, Schmahl, Stefanie. Die EU zwischen Niedergang und Neugründung. Baden-Baden: Nomos, 2020. ISBN: 978-3-8487-5977-4.

17. MacCormick, Sir, Neil. Rhetoric and The Rule of Law: A Theory of Legal Reasoning (Law, State, and Practical Reason). New York: Oxford University Press, 2005. ISBN: 978-0-1982-6878-9.

18. Medak, Vladimir, Vehar, Primoz. Armonizarea legislației ca element cheie pentru succesul procesului de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană. Chișinău: Editura ARC, 2022. ISBN: 978-9975-0-0654-5.

19. Nettesheim, Prof. Dr. Martin, Prof. em. Hilf, Meinhard. Das Recht der Europäischen Union. München: C.H. Beck, 2023. ISBN: 978-3-406-81258-3.

20. Potacs, von Michael. Effet utile als Auslegungsgrundsatz, în: Europarecht (EuR). Baden-Baden: Nomos, 2009. ISSN 0531-2485.

21. Preda-Mătăsaru, Aurel. Tratat de drept internațional public. București: Lumina Lex, 2002. ISBN: 978-973-758-003-0.

22. Raschauer, Bernhard. Allgemeines Verwaltungsrecht. Viena: Verlag Österreich, 2021. ISBN: 978-3704688330.

23. Schwarze, Jürgen, Becker, Ulrich, Hatjer, Armin, Schoo, Johann. EU-Kommentar. Baden-Baden: Nomos, 2019. ISBN: 978-3-8487-3498-6.

24. Sunstein, Cass R. Legal Reasoning and Political Conflict. Oxford, New York: Oxford University Press, 2018. ISBN: 9780190864446.

25. van Raepenbusch, Sean. Drept Instituțional al Uniunii Europene. București: Rosetti, 2014. ISBN: 978-973-8270-16-9.

26. Weber, Patrick, Vögele, Adrian. Die Europäische Politische Gemeinschaft - Der Versuch einer politischen Integration der sechs EGKS-Staaten. Norderstedt: GRIN GmbH, 2008. ISBN: 978-3-638-92424-5.

27. Лукашук, Игорь Иванович. Современное право международных договоров. Том I. Заключение международных договоров. Москва: Волтерс Клувер, 2004. ISBN: 5-466-00036-1.

5. LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

Articole în reviste din Registrul Național al revistelor de profil:

1. POALELUNGI M. Aspecte definitorii ale denumirii tratatelor în dreptul internațional contemporan. Publicat în: *Revista Institutului Național al Justiției*, nr. 2 (45), 2018 (publicație științifică de tipul B) p. 32-36.

2. POALELUNGI M., SCOBIOALĂ D. Provocarea organizată în contextul jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului. Publicat în: *Revista Institutului Național al Justiției*, nr. 3 (46), 2018 (publicație științifică de tipul B) p. 44-50.

3. POALELUNGI M., POALELUNGI M. Abordare istorico-juridică a transformării comunităților europene, predecesoarele Uniunii Europene, într-un model instituțional din regiune. Publicat în: *Revista Institutului Național al Justiției*, nr. 3 (58), 2021 (publicație științifică de tipul B) p. 19-23.

4. POALELUNGI M. Aspecte teoretico-practice privind modalitatea depunerii cererii la Curtea de Justiție a UE. Publicat în: *Revista "Studii Juridice Universitare"*, nr. 1 (XV), 2022 (publicație științifică de tipul B) p. 150-160.

5. POALELUNGI M. Originea Uniunii Europene și obiectivele atinse. Publicat în: *Revista "Studii Juridice Universitare"*, nr. 1 (XVI), 2023 (publicație științifică de tipul B) p. 126-132.

6. POALELUNGI M. Analiza raționamentului jurisdicțional în ordinea juridică în contextul reflecțiilor doctrinare. Publicat în: *Revista "Studii Juridice Universitare"*, nr. 2 (XVI), 2023 (publicație științifică de tipul B) p. 186-193.

7. POALELUNGI M. The european single market and the impact of the jurisdictional reasoning of the Court of Justice of the European Union. Publicat în: *Revista "Studii Juridice Universitare"*, nr. 1 (XVII), 2024 (publicație științifică de tipul B) p. 181-191.

Articole în lucrările conferințelor și altor manifestări științifice:

8. POALELUNGI M. The attempt of the European Union to harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act). Publicat în: Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference "Modern Scientific Trends and Standards". Nr. 98 February, 2022. P. 282-285.

9. POALELUNGI M. EU – U.S. privacy data relationship and the ongoing impact of "Schrems II". Publicat în: Proceedings of the 2nd International and Practical Conference "Recent Advances in Scientific World". Nr. 119 August 2022. P. 59-62.

10. POALELUNGI M. The ruling against Meta Platforms and the impact on the diversification of an entitled person according to Art. 263 TFEU (ex-Article 230 TEC). Publicat în: Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Conference ”Diversity and Inclusion in Scientific Area”. Nr. 122 August, 2022. P. 183-186.

11. POALELUNGI M., BALAN O. Incidența raționamentului jurisdicțional a Curții de Justiție a Uniunii Europene asupra statelor membre a Uniunii Europene înainte și după aderare la Uniunea Europeană. Publicat în: Conferință științifică internațională aniversară „Realități și Perspective ale învățământului juridic național. 65 de ani în serviciul jurisprudenței naționale. Facultatea de drept, USM. 3-4 octombrie 2024.

12. POALELUNGI M. Actele ultra vires și depășirea competențelor Curții de Justiție a Uniunii Europene în lumina spețelor Junk vs. Kühnel și Mangol vs. Helm. Publicat în: Conferință științifico-practică internațională ”Consolidarea Rezilienței Sociale prin Valorificarea Capitalului Uman în Contextul Aderării Republicii Moldova și a Ucrainei la Uniunea Europeană”. Facultatea de drept, USM. 17-18 octombrie, 2024. P. 375-380.

6. ADNOTARE

Poalelungi Mihai, „Incidența raționamentului jurisdicțional al Curții de Justiție a UE asupra procesului de creație normativă în statele membre și din proximă vecinătate", Teza de doctor în drept. Specialitatea 552.08 – Drept internațional și european public. Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, 2025

Structura tezei: lista abrevierilor și acronimelor, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie, informații privind asumarea răspunderii, autobiografia autorului, șapte publicații la tema tezei.

Cuvintele-cheie: Uniunea Europeană, dreptul Uniunii Europene, *ultra vires*, raționamentul jurisdicțional, Tratatele fundamentale ale UE, Curtea AELS, CEDO, CtEDO, identificare constituțională, *effet utile*, principiul cooperării loiale.

Scopul lucrării: Scopul tezei este de a examina în profunzime jurisprudența CJUE și de a analiza raționamentele care stau la baza acestor hotărâri, îndeosebi de a studia abordările atât doctrinare cât și normative ale raționamentului jurisdicțional din hotărârile CJUE. Astfel, vor fi analizate un șir de principii ale dreptului Uniunii Europene pentru a fi posibilă interpretarea raționamentului Tratatelor fundamentale, aplicarea și interpretarea cărora constituie competența exclusivă a CJUE.

Obiectivele cercetării: Determinarea inițială a conceptelor care stau la baza raționamentului jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene; demonstrarea impactului hotărârilor CJUE atât în interiorul UE cât și în afara teritoriilor statelor membre ale UE; precum și, în cele din urmă, expunerea influenței asupra raționamentului hotărârilor CJUE în procesul de creație normativă în statele membre ale UE, dar și în cele din proxima vecinătate, inclusiv în Republica Moldova.

Noutatea și originalitatea științifică rezidă în modul în care au fost analizate aspecte teoretice și metodologice ale pronunțării hotărârilor CJUE prin identificarea raționamentului acestora; identificarea raționamentului Tratatelor fundamentale; evaluarea competențelor și conflictelor CJUE cu instanțele constituționale ale statelor membre din UE; cercetarea influenței hotărârilor dincolo de frontierele teritoriale și juridice ale UE.

Rezultatele obținute care contribuie la soluționarea unei probleme științifice importante: Determinarea raționamentului Tratatelor fundamentale va permite înțelegerea actelor *ultra vires* și analiza conflictelor de competență a CJUE cu cea a instanțelor constituționale din statele membre ale UE. Determinarea raționamentului hotărârilor CJUE identifică problema invocării jurisprudenței europene și aplicării ei în legislația națională.

Semnificația teoretică a prezentului demers științific rezultă din faptul că doctrina autohtonă cu privire la tema tezei de doctorat ar putea să nu fie foarte consistentă. Prezenta lucrare vine să suplinească literatura de specialitate la cursurile universitare Dreptul Uniunii Europene și Drept instituțional al Uniunii Europene. Definirea principiilor fundamentale ale dreptului Uniunii Europene permite interpretarea coerentă a hotărârilor CJUE.

Valoarea aplicativă: Importanța perceperii raționamentului hotărârilor CJUE este decisivă pentru înțelegerea influenței jurisprudenței CJUE asupra procesului de creație normativă în cadrul statelor membre, și uneori în statele candidate în vederea aderării la Uniunea Europeană.

Implementarea rezultatelor științifice: Identificarea și definirea raționamentului jurisprudenței europene permite identificarea instrumentelor juridice oportune pentru interpretarea legislației naționale și capacitarea legiuitorului național în obiectivele sale de dezvoltare a sistemului de drept național.

АННОТАЦИЯ

Поалелунжь Михай, "Влияние юрисдикционной аргументации Суда Европейского Союза на законотворческий процесс в государствах-членах и в непосредственной близости", Диссертация на соискание степени кандидата юридических наук. Специальность 552.08 – Международное и европейское публичное право. Государственный университет Молдовы, Кишинев, 2025 г.

Структура диссертации: список сокращений, введение, 3 главы, общие выводы и рекомендации, библиография, сведения о принятии на себя ответственности, автобиография автора, 7 публикаций по теме диссертации.

Ключевые слова: Европейский союз, право Сообщества, право Европейского Союза, *ultra vires*, юрисдикционная аргументация, Основные договоры ЕС, Суд ЕАСТ, ЕСПЧ, ЕКПЧ, конституционная идентификация, *effet utile*, принцип лояльного сотрудничества.

Цель исследования: Целью диссертации является углубленное изучение судебной практики Суда Европейского Союза (СЕС) и анализ всего, на чем основываются его решения, в частности изучение доктринальных и нормативных подходов к обоснованию юрисдикции в решениях СЕС. Таким образом, будет проанализирован ряд принципов права Европейского Союза, чтобы иметь возможность интерпретировать обоснование Основных договоров, применение и толкование которых относится к исключительной компетенции СЕС.

Задачи исследования: Цель исследования состоит в том, чтобы определить, что лежит в основе аргументации в судебной практике СЕС. Затем показать, какое влияние оказывают решения СЕС как внутри ЕС, так и за пределами данной территории. И наконец, показать влияние аргументации решений СЕС на законотворческий процесс в странах-членах ЕС и в соседних странах, включая Республику Молдовы.

Новизна и научная оригинальность: исследование охватило теоретические и методологические аспекты аргументации решений СЕС; установление основополагающих аспектов обоснования решений СЕС; установление основополагающих аспектов обоснования основных Договоров; оценку компетенции и конфликтов СЕС с конституционными судами государств-членов ЕС; исследование влияния решений СЕС за пределами территориальных и правовых границ ЕС.

Полученные результаты, которые способствуют решению важной научной проблемы: определение основ обоснования основных Договоров внесло вклад в понимание актов *ultra vires* и восприятие конфликтов СЕС с конституционными судами ЕС. Определение основ мотивировки решений СЕС выявляет проблему заимствования судебной практики СЕС и ее применение в национальном праве.

Теоретическое значение: Определение основополагающих принципов европейского права предоставляет юридические инструменты для толкования решений СЕС и, следовательно, для толкования национального законодательства.

Практическая значимость исследования: Важность восприятия аргументации решений СЕС имеет решающее значение для понимания влияния судебной практики СЕС на законотворческий процесс.

Имплементация научных результатов: Выявление и определение основополагающих аспектов обоснования европейской судебной практики предоставляет юридические инструменты для толкования национального законодательства и вооружает национального законодателя в его задачах по развитию национальной правовой системы.

ANNOTATION

Poalelungi Mihai, "The impact of the jurisdictional reasoning of the Court of Justice of the EU on the process of normative creation in the Member States and in the close vicinity", PhD Thesis in Law. Specialization 552.08 – International and European Public Law. Moldova State University, Chisinau, 2025

Structure of the thesis: list of abbreviations and acronyms, introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography, information on the assumption of responsibility, author's autobiography, seven publications on the topic of the thesis.

Keywords: European Union, European Union law, *ultra vires*, jurisdictional reasoning, EU Fundamental Treaties, EFTA Court, ECHR, ECtHR, constitutional identification, *effet utile*, principle of loyal cooperation.

Aim of the thesis: The aim of the thesis is to examine in depth the case-law of the CJEU and to analyse the background to these judgments, in particular to study both doctrinal and normative approaches to the jurisdictional reasoning found in CJEU judgments. Thus, a number of principles of European Union law will be analysed in order to be able to interpret the reasoning of the Fundamental Treaties, the application and interpretation of which is the exclusive competence of the CJEU.

Research objectives: The objective of the research is first to determine what underlies the reasoning of the case-law of the Court of Justice of the European Union. Subsequently, to show what impact the rulings of the CJEU have both within and outside the EU. Finally, to show the influence of the reasoning of CJEU judgments on the law-making process in the EU Member States, but also in the vicinity, including the Republic of Moldova.

Scientific novelty and originality: The study identified theoretical and methodological aspects of the reasoning of CJEU judgments; these have been analysed by identifying the reasoning of CJEU judgments; identifying the reasoning of the Fundamental Treaties; assessing the competences and conflicts of the CJEU with the constitutional courts of the EU Member States; investigating the influence of the judgments beyond the territorial and legal borders of the EU.

The results obtained that contribute to the solution of an important scientific problem: Determining the reasoning of the Fundamental Treaties has contributed to the understanding of *ultra vires* acts and the perception of the conflicts of the CJEU with the constitutional courts from EU. Determining the reasoning of CJEU judgments identifies the problem of taking over European case law and applying it in national law.

Theoretical significance: The definition of the fundamental principles of European law provides legal tools for interpreting the rulings of the CJEU and therefore for interpreting national law.

Application value: The importance of perceiving the reasoning of CJEU judgments is decisive for understanding the influence of the CJEU jurisprudence on the law-making process.

Implementation of the scientific results: Identifying and defining the reasoning of the European case-law provides legal tools for interpreting national legislation and helping the national legislator in its objectives of developing the national legal system.

POALELUNGI MIHAI

INCIDENȚA RAȚIONAMENTULUI JURISDICȚIONAL AL CURȚII DE JUSTIȚIE A UE ASUPRA PROCESULUI DE CREAȚIE NORMATIVĂ ÎN STATELE MEMBRE ȘI DIN PROXIMĂ VECINĂTATE

552.08. DREPT INTERNAȚIONAL ȘI EUROPEAN PUBLIC

Rezumatul tezei de doctor în drept

Aprobat spre tipar: 05.05.2025	Formatul hârtiei 60x84 1/16 Hârtie ofset.
Tipar digital	Tiraj: 50 exemplare
Coli de tipar.: 2	Tipografia: USM

Universitatea de Stat din Moldova str. A. Mateevici 60, mun. Chișinău, Republica Moldova